

2015

raport

merytoryczny

Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e”

raport merytoryczny

Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”

2015

W Towarzystwie Inicjatyw Twórczych „ę” prowadzimy projekty społeczne i kulturalne w całej Polsce. Tworzymy i promujemy nowe modele działania w sferze kultury. Pracujemy z młodymi ludźmi, animatorami kultury, pracownikami organizacji pozarządowych i instytucji kultury, artystami i seniorami. Inspirujemy, przekazujemy wiedzę i narzędzia do działania. Od 2002 roku przeprowadzaliśmy przez proces od pomysłu do realizacji ponad 1000 społecznych innowatorów. Chcemy tworzyć świat, w którym ludzie z pasją działają dla siebie i dla innych.

W 2015 roku intensywnie działaliśmy uruchamiając nowe projekty i kontynuując stałe programy. Z ciekawością obserwujemy otaczającą nas rzeczywistość, przyglądamy się nowym zjawiskom w kulturze, szukamy innowacyjnych rozwiązań i wspieramy lokalnych liderów w realizacji ich autorskich pomysłów.

Zorganizowaliśmy spotkania, warsztaty, dyskusje. Opracowaliśmy nowe formaty działania i modele edukacji. Pomagaliśmy instytucjom kultury i samorządom we wprowadzaniu zmian. W tym roku zaczęliśmy też realizować długo planowane działania na wschodzie Europy – w Mołdawii i na Białorusi. 2015 rok to też nowi członkowie zespołu „ę” i dalsza profesjonalizacja naszej organizacji.

180

Nasi Latający Animatorzy Kultury wsparli ponad 180 miejsc kultury w całej Polsce i poza nią

40

Współpracowaliśmy z ponad 40 partnerami

56

Rozpoczęliśmy inkubację 56 projektów społecznych, kulturalnych i twórczych

Zorganizowaliśmy konferencje w Sejmie RP: *Ogólnopolskie Spotkanie Rad Seniorów*. *Zoom na Rady Seniorów*. *Diagnoza i wyzwania*.

Założyliśmy spółkę „dobre pomysły ę”

14

14 programów społeczno-kulturalnych

Cały czas się rozwijamy i eksperymentujemy. Stawiamy sobie nowe wyzwania. W 2015 roku wkroczyliśmy w nowe dla nas obszary. Uważnie obserwujemy rzeczywistość, śledzimy nowe zjawiska w kulturze i jesteśmy czujni na zachodzące zmiany. Szukamy nieszampowych pomysłów i unikalnych rozwiązań. We wszystkich naszych przedsięwzięciach staramy się działać na styku obszarów i tematów. Szukamy zaskakujących połączeń, które uruchamiają nowe powiązania między ludźmi i instytucjami. Myślimy horyzontalnie, działamy lokalnie. Dążymy do wprowadzenia realnej zmiany, poprzez szereg oddolnych, oryginalnych i dobrze dopasowanych działań. Skupiamy się na wspieraniu lokalnych liderów i działaniach skierowanych do mieszkańców. Dzielimy się wiedzą i wieloletnim doświadczeniem. Wypracowaliśmy autorską metodę inkubowania projektów, którą upowszechniamy wśród animatorów i aktywistów.

Partnerzy

W 2015 roku nasze działania wspierali nasi partnerzy czyli ci, którzy nas inspirują i motywują do działania. Wspólnie się rozwijamy, stawiamy sobie nowe wyzwania i poszukujemy nowych obszarów działania.

- ▶▶ Biuro Kultury Miasta St. Warszawy
- ▶▶ BMW
- ▶▶ Darczyńcy 1%
- ▶▶ Erasmus +
- ▶▶ Fundacja Edukacja dla Demokracji
- ▶▶ Europejska Fundacja Kultury
- ▶▶ Fundacja Batorego – program „Obywatele dla demokracji”
- ▶▶ Fundacja Ewensa
- ▶▶ Fundacja Orange
- ▶▶ Fundacja Rozwoju Kultury Fizycznej
- ▶▶ Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego
- ▶▶ Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- ▶▶ Narodowe Centrum Kultury
- ▶▶ Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności
- ✓ Centrum Informacyjne dla Władz Lokalnych w Mołdawii
- ✓ Centrum Wolontariatu
- ✓ Docs Against Gravity
- ✓ Dzielnica Wiśła
- ✓ ESK Wrocław 2016
- ✓ Fundacja Archeologia Fotografii
- ✓ Fundacja Ewensa
- ✓ Fundacja Rozwoju Kultury Fizycznej
- ✓ Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego
- ✓ Fundacja łączy nas sport z Oławy
- ✓ Kreisau-Initiative
- ✓ Linking Generations Northern Ireland - Beth Johnson Foundation
- ✓ Miasto St. Warszawa
- ✓ Miasto i Ogród
- ✓ MiastoPuszcza
- ✓ Międzynarodowy Kolektyw Fotoreporterów Sputnik Photos
- ✓ Muzeum Narodowe w Warszawie
- ✓ Muzeum Rzeźby im. Xawerego Dunikowskiego, oddział Muzeum Narodowego w Warszawie
- ✓ Muzeum Sztuki Nowoczesnej
- ✓ Muzeum Woli
- ✓ Narodowe Archiwum Cyfrowe
- ✓ Narodowy Instytut Audiowizualny
- ✓ Narodowe Centrum Kultury
- ✓ NGO.PL
- ✓ Nikon
- ✓ Otwarty Jazdów
- ✓ Plac defilad
- ✓ Projekt Ursus (Zakłady)
- ✓ Stowarzyszenie Centrum Polityk Kulturalnych z Kiszyniowa
- ✓ Stowarzyszenie „Miasto moje a w nim”
- ✓ Stowarzyszenie Otwarty Jazdów
- ✓ Stowarzyszenie Vitebsk4Me z Witebska
- ✓ teatr TR Warszawa
- ✓ Towarzystwo Polska-Finlandia
- ✓ Urząd Miasta Oława
- ✓ Volunteer Center Tysvaer
- ✓ Warszawskie Centra Lokalne

Spółka Dobre Pomysły ę

Dobre Pomysły ę to przedsiębiorstwo społeczne. Zajmujemy się innowacjami społecznymi. Projektujemy i realizujemy procesy rozwoju pracowników, usług, produktów i przestrzeni pod kątem relacji z lokalnymi społecznościami oraz uwzględnieniem potrzeb różnych grup wiekowych.

Oferujemy szyte na miarę usługi dla biznesu, samorządów i instytucji. Wspieramy je w kształtowaniu wpływu społecznego.

Zyski z naszej działalności są reinwestowane w realizowanie projektów społecznych przez Towarzystwo Inicjatyw Twórczych“ ę”.

DOBRE POMYSŁY

Usługi dla kultury

W 2015 tworzyliśmy produkty i innowacyjne usługi na zamówienie instytucji kultury, miast i firm.

Rok rozpoczęliśmy twórczą współpracą z ESK Wrocław 2016, gdzie zaprojektowaliśmy w oparciu o metodę user design – proces pracy nad zbiorem „Spinacz. Wolne pomysły z Dolnego Śląska na rok 2016 i potem”. Nawiązaliśmy współpracę z Narodowym Instytutem Audiowizualnym. W ramach działań zrealizowaliśmy cykl letnich warsztatów „Domowe archiwum”, do udziału w których zaprosiliśmy mieszkańców Służewca, na którym działa nowa siedziba Instytutu. We wrześniu wsparliśmy Instytut podczas Festiwalu NInA Wersja Beta, podczas którego poprowadziliśmy warsztat „Historia jednej fotografii”.

Podczas Festiwalu Artloop, na którym nasze animatorki przybliżyły mieszkańcom i turystom edukacyjny aspekt sztuki. Uczestniczyliśmy również w organizowanej przez władze Warszawy kampanii informacyjnej Dzielnica Wisła. Wyjźdź na czysto, której celem było zachęcanie do dbania o czystość na nadwiślańskich plażach i bulwarach oraz przedstawienie ich jako miejsc atrakcyjnych przeznaczonych do aktywnego wypoczynku i zabawy. W ramach projektu zrealizowaliśmy badania terenowe, zebraliśmy historie i zdjęcia przedstawiające sposoby spędzania wolnego czasu nad Wisłą. Efektem jest publikacja „Wisła 24 (opowieści)”. Na zlecenie Narodowego Centrum Kultury pracowaliśmy przy programie wzmacniającym lokalne instytucje kultury „Zaproś nas do siebie”. Przeprowadziliśmy 12 szkoleń dla ponad 200 pracowników sektora kultury z zakresu: budowania strategii instytucji kultury, wzmacniania lokalnych liderów i wykorzystania nowych technologii do działań kulturalnych.

Seniorzy w akcji. Inkubator + dotacje

- ✓ aktywność społeczna osób dojrzałych
- ✓ budowanie oddolnej oferty kulturalnej
- ✓ nieformalna edukacja animatorów kultury
- ✓ partnerstwo lokalne
- ✓ przełamywanie stereotypów związanych z wiekiem
- ✓ sieciowanie organizacji
- ✓ sieciowanie różnych grup interesu
- ✓ tworzenie sieci społecznych
- ✓ współpraca międzypokoleniowa
- ✓ współpraca ze społecznością lokalną
- ✓ wspieranie lokalnych liderów

co? Seniorzy w akcji, to program, w którym seniorzy mają swój głos. To oni wprowadzają swoje pomysły w życie, wprowadzając pozytywne zmiany w życiu swoich rówieśników i społecznościach.

dłaczego? Wzmacniamy głos osób starszych, inwestujemy w umiejętności animatorów 60+ i 35-, którzy są zapalnikami pozytywnych zmian w społecznościach, przełamujemy stereotypy związane z wiekiem.

jak? Seniorzy (osoby 60+ lub pary międzypokoleniowe 60+ i 35-) stają się animatorami lokalnej społeczności. Formuła „inkubator + dotacje” sprawia, że pomysł przeradza się w projekt, który następnie jest realizowany przez okres 10 miesięcy. Autorzy pomysłów otrzymują wsparcie w postaci warsztatów, tutoring, wsparcia doświadczonych animatorów, wizyt studyjnych oraz dotacji. Pomysły na projekt rodzą się z pasji oraz chęci autorów do podzielenia się nią. Do tej pory zrealizowano 264 projekty w całej Polsce.

gdzie?

Polska

czas realizacji

wrzesień 2014 - czerwiec 2015

partnerzy

Polsko - Amerykańska Fundacja Wolności
NGO.pl

sfinansowano ze środków

Polsko - Amerykańskiej Fundacji Wolności

koordynacja

Maria Adamiec

Udział w programie otworzył mnie na ludzi, pomógł przełamać stereotypy: młodzi – starzy.
Czuję także, że oprócz zdobytych przeróżnych umiejętności, rozwinęłam się wewnętrznie.
I odmłodziłam — Krystyna Pałyga

Zoom na Rady Seniorów. Uniwersytet Obywatelski.

- ✓ aktywność społeczna osób dojrzałych
- ✓ dzielenie się wiedzą
- ✓ partnerstwo lokalne
- ✓ przekazywanie narzędzi
- ✓ przełamywanie stereotypów związanych z wiekiem
- ✓ rzecznictwo osób starszych
- ✓ sieciowanie różnych grup interesu
- ✓ współpraca ze społecznością lokalną
- ✓ wzmocnianie postaw obywatelskich

co? Projekt “Zoom na Rady Seniorów. Uniwersytet Obywatelski” wzmocnia współpracę rad seniorów z samorządem lokalnym tak, aby miała ona wymiar partnerski.

dłaczego? W Polsce funkcjonuje obecnie ponad sto rad seniorów. Przeprowadzone w 2014 r. badanie rad seniorów „Zoom na rady seniorów. Diagnoza funkcjonowania” oraz bezpośrednia współpraca z radami ujawniły trudność rad seniorów w określeniu swoich celów i skonkretyzowaniu działań, jakie mogą podjąć we współpracy z samorządem. Zdarza się, że samorzady nie mają jasno sprecyzowanych celów polityki senioralnej lub rzadko wychodzą do rad seniorów z zaproszeniem do współpracy w tym zakresie. Wierzymy, że wsparcie obu ciał w dialogu umożliwi podjęcie realnej współpracy w obszarach, które dla obu stron są na dany moment istotne.

jak? Poprzez cykl warsztatów członkowie rad seniorów wzmocniają swoje kompetencje współpracy z samorządem i społecznością lokalną i opracowały działania angażujące seniorów w tworzenie konkretnych rozwiązań we wskazanych obszarach. Rady przeprowadziły działania zawarte w stworzonych planach – korzystając ze wsparcia animatorów, ekspertów i wizyt studyjnych. Wyłoniliśmy 10 ambasadorów 50+

promujących postawy obywatelskie, którzy będą wspierać merytorycznie rady seniorów. Opisaliśmy 10 skutecznych interwencji rad seniorów i opracowaliśmy 5 scenariuszy działań obywatelskich angażujących seniorów.

gdzie?

Toruń, Legionowo, Przemyśl, Tychy, Koszalin, Miechów, Łazy, Opole, Suwałki, Prudnik

czas realizacji

kwiecień 2015 - czerwiec 2016

partnerzy

Patronat honorowy nad projektem Zoom na Rady Seniorów. Uniwersytet Obywatelski objął Władysław Kosiniak-Kamysz Minister Pracy i Polityki Społecznej, prof. Irena Lipowicz Rzecznik Praw Obywatelskich, Związek Miast Polskich, Związek Gmin Wiejskich RP

sfinansowano ze środków

Fundusze EOG w ramach programu „Obywatele dla Demokracji”

koordynacja

Maria Klaman

www.zoomnaradyseniorow.pl

Najcenniejsza była dla mnie możliwość pozyskania informacji na temat działań senioralnych prowadzonych w innych miastach. Każdy z nas miał też okazję w życzliwej atmosferze „wypakować swój plecak doświadczeń” i podzielić się pomysłami oraz dobrymi radami.

Jestem pewna, że kontakty nawiązane dzięki projektowi przetrwają, a wymienione doświadczenia nie raz będą cennym drogowskazem. Dzięki udziałowi w programie włączyliśmy do działań w studentów- wolontariuszy, którzy zdobyli bezcenną wiedzę na temat możliwości prowadzenia działań na rzecz seniorów

— Maria Lauryn, 59 lat, członkini Suwalskiej Rady Seniorów

Lokomotywa Zmian - senioralne działania środowiskowe

- ✓ aktywna emerytura
- ✓ aktywność społeczna osób dojrzałych
- ✓ nieformalna edukacja animatorów kultury
- ✓ przełamywanie stereotypów związanych z wiekiem
- ✓ wolontariat pracowniczy
- ✓ wolontariat w kulturze
- ✓ współpraca międzypokoleniowa
- ✓ współpraca ze społecznością lokalną

co? Lokomotywa Zmian to projekt, w którym w partnerstwie z Centrum Wolontariatu i Volunteer Center Tysvaer wspieramy rozwój wolontariatu pracowniczego w firmach.

dlaczego? Naszym celem jest szerzenie idei angażowania osób dojrzałych w projekty wolontariackie wzmacniające aktywne postawy obywatelskie poprzez realizowanie własnych pasji. Tym samym przygotowujemy osoby 55+ do aktywnej emerytury.

jak? Aktywna praca nad realizacją autorskich działań opartych o indywidualne pasje osób 55+ reprezentujących grupę, która w zdecydowanie mniejszym stopniu uczestniczy w programach wolontariatu pracowniczego i w działaniach społecznych. Jednocześnie rozwijanie współpracy z pracodawcami w obszarze rozwoju programów wolontariatu pracowniczego w ich firmach i instytucjach.

gdzie?

Warszawa

czas realizacji

marzec 2015 - kwiecień 2016

partnerzy

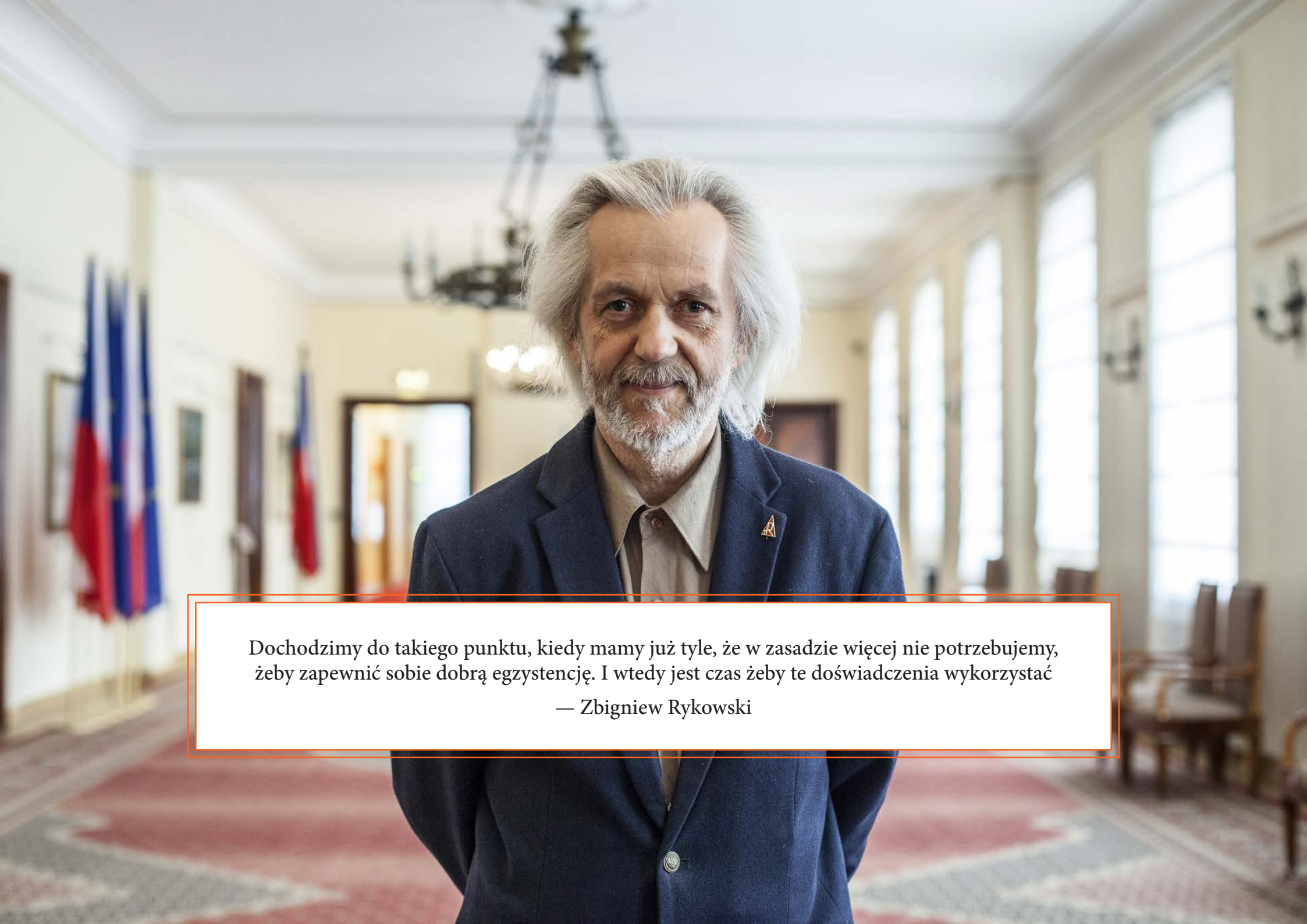
Centrum Wolontariatu, Volunteer Center Tysvaer

sfinansowano ze środków

Fundusze EOG w ramach programu „Obywatele dla Demokracji”

koordynacja

Zuzanna Sikorska-Borowska

A portrait of Zbigniew Rykowski, an older man with long white hair and a beard, wearing a dark blue blazer over a light-colored shirt. He is standing in a grand, well-lit hall with high ceilings, large windows, and several Polish flags on the left. The background is slightly blurred, focusing attention on the man.

Dochodzimy do takiego punktu, kiedy mamy już tyle, że w zasadzie więcej nie potrzebujemy, żeby zapewnić sobie dobrą egzystencję. I wtedy jest czas żeby te doświadczenia wykorzystać

— Zbigniew Rykowski

Laboratorium Pomysłów "e"

- ✓ aktywizm miejski
- ✓ budowanie oddolnej oferty kulturalnej
- ✓ nieformalna edukacja animatorów kultury
- ✓ wsparcie lokalnych inicjatyw
- ✓ współpraca ze społecznością lokalną
- ✓ wspieranie lokalnych liderów
- ✓ łączenie nieoczywistych obszarów

co? Warszawski inkubator innowacji społecznych. Stwarza przestrzeń, w której innowatorzy i animatorzy kultury (niezależnie od wieku) mogą rozwijać i wcielać w życie swoje pierwsze projekty.

dlaczego? Naszym celem jest stworzenie bezpiecznej przestrzeni do działania dla aktywnych warszawiaków, którzy chcą zrobić coś dla siebie i dla swojego najbliższego otoczenia. Wspieramy tworzenie oddolnej oferty kulturalnej dla miasta.

jak? Inwestujemy w innowatorów społecznych i ich autorskie pomysły na społeczno-kulturalne start-upy. Szukamy ludzi, którzy mają pomysły na nowatorskie działania społeczno-kulturalne. Do udziału w projekcie zapraszamy animatorów kultury, artystów, badaczy i wszystkich mieszkańców Warszawy, którzy łączą rozwijanie swoich pasji z działaniami na rzecz najbliższego otoczenia. W ciągu siedmiu lat działań naszego inkubatora wsparliśmy uruchomienie 49 projektów społeczno-kulturalnych. 100% uczestników projektów kontynuuje swoje działania i rozwija projekt lub wykorzystuje kompetencje zdobyte w trakcie programu w realizacji nowych przedsięwzięć.

gdzie?

Warszawa

czas realizacji

maj 2015 - czerwiec 2016

partnerzy

Miasto i Ogród, Plac defilad

sfinansowano ze środków

Darczyńcy 1%

Miasto i Ogród zasilane przez BMWi

koordynacja

Zuzanna Sikorska-Borowska

Dzięki udziałowi w Laboratorium mam okazję tworzyć długoterminowy projekt od podstaw, mam wpływ na każdy jego etap — Agnieszka Dragon

Migawki

- ✓ wsparcie młodych twórców
- ✓ rozwijanie rynku młodej fotografii
- ✓ promowanie młodej fotografii dokumentalnej
- ✓ promowanie nurtu DIY

co? Migawki to inkubator projektów fotograficznych. Pod skrzydłami tutorów z „ę” młodzi fotografowie rozwijają swoje pierwsze dojrzałe projekty fotograficzne. Planują wystawy, książki i publikacje, uczą się tworzyć portfolio i budżety własnych projektów.

dlaczego? Wspieramy młodych twórców w rozwijaniu pierwszych poważnych projektów fotograficznych. Dzięki Migawkom stają się współproducentami swoich wystaw i książek.

jak? Migawki to projekt, w którym pracujemy z młodymi fotografami metodą „od pomysłu do realizacji”. Bliska jest nam idea DIY (Do It Yourself), w ramach której twórcy odpowiadają nie tylko za sam materiał wizualny, ale również za zaprojektowanie i wyprodukowanie swoich wystaw oraz publikacji. Twórcy przez wiele miesięcy rozwijali swoje pomysły pod okiem tutorów z Towarzystwa „ę” oraz mistrzów: kuratorów i artystów wizualnych. Wzięli udział w kilku sesjach art-coachingowych i dziesiątkach sesji warsztatowych. Powstały dojrzałe artystycznie wypowiedzi o nierzadko uniwersalnym charakterze. Podczas kończącego projekt

Festiwalu odbyło się siedem wernisaży wystaw, pięć premier publikacji oraz dwie projekcje wideo.

gdzie?

Warszawa

czas realizacji

luty 2015- listopad 2015

partnerzy

Muzeum Rzeźby im. Xawerego Dunikowskiego,
oddział Muzeum Narodowego w Warszawie

Fundacja Archeologia Fotografii

Towarzystwo Polska-Finlandia

Narodowe Archiwum Cyfrowe

sfinansowano ze środków

M. St. Warszawa

koordynacja

Krzysztof Pacholak

Migawki były takim pierwszym momentem, kiedy udało mi się zrealizować cykl od początku do końca. Po Migawkach czułam się dużo dojrzała. Miałam poczucie sprawczości. To była pierwsza rzecz w moim życiu, którą udało mi się zrealizować od początku do końca — uczestniczka projektu

Warszawa Lab

- ✓ aktywizacja młodzieży
- ✓ aktywizm miejski
- ✓ dzielenie się wiedzą
- ✓ edukacja nieformalna
- ✓ wykorzystanie nowych technologii w sektorze kulturalno-społecznym
- ✓ wzmacnianie postaw obywatelskich

warszawalab.e.org.pl

co? Warszawa Lab to miejskie laboratorium edukacji medialnej, w którym razem z warszawską młodzieżą łączyliśmy nowe media i nowe technologie z miejskim aktywizmem. Zaprośiliśmy także warszawskie środowiska edukacyjne i kulturalne do dyskusji nad rolą, przyszłością i wyzwaniem, jakie stoją przed edukacją medialną.

dlaczego? Celem projektu było poszerzenie oferty z zakresu nieformalnej edukacji medialnej i informacyjnej - stworzyliśmy i zrealizowaliśmy kompleksowy program działań edukacyjnych, w których miasto potraktowane było jako pretekst do działań społecznie zaangażowanych, zaś nowe media i technologie – jako narzędzia do projektowania i przeprowadzania tych zmian. Drugim ważnym celem projektu było zainicjowanie spotkania środowisk warszawskich aktywistów, edukatorów medialnych, animatorów, przedstawicieli zarówno formalnych instytucji, jak i nieformalnych środowisk edukacyjnych i kulturalnych. Wspólnie zastanawialiśmy się, jak najpełniej połączyć i wykorzystać potencjał, jaki daje edukacja medialna i jej narzędzia, z aktualnymi problemami i wyzwaniami, przed jakim stoi miasto i jego mieszkańcy.

jak? Warszawa.Lab to multimedialny projekt skierowany do młodzieży, w którym uczyliśmy, jak za pomocą nowych mediów i nowych

technologii opisywać, odkrywać i zmieniać Warszawę. W ramach projektu młodzież dowiedziała się, jak łączyć narzędzia cyfrowe ze społecznym, obywatelskim zaangażowaniem w miasto i jak świadomie obserwować procesy, które w nim zachodzą. Drugą ważną grupę odbiorców stanowili przedstawiciele warszawskich środowisk formalnych i nieformalnych, wykorzystujących w swojej pracy narzędzia nowych mediów i nowych technologii.

gdzie?

Warszawa

czas realizacji

październik 2014 - marzec 2015

partnerzy

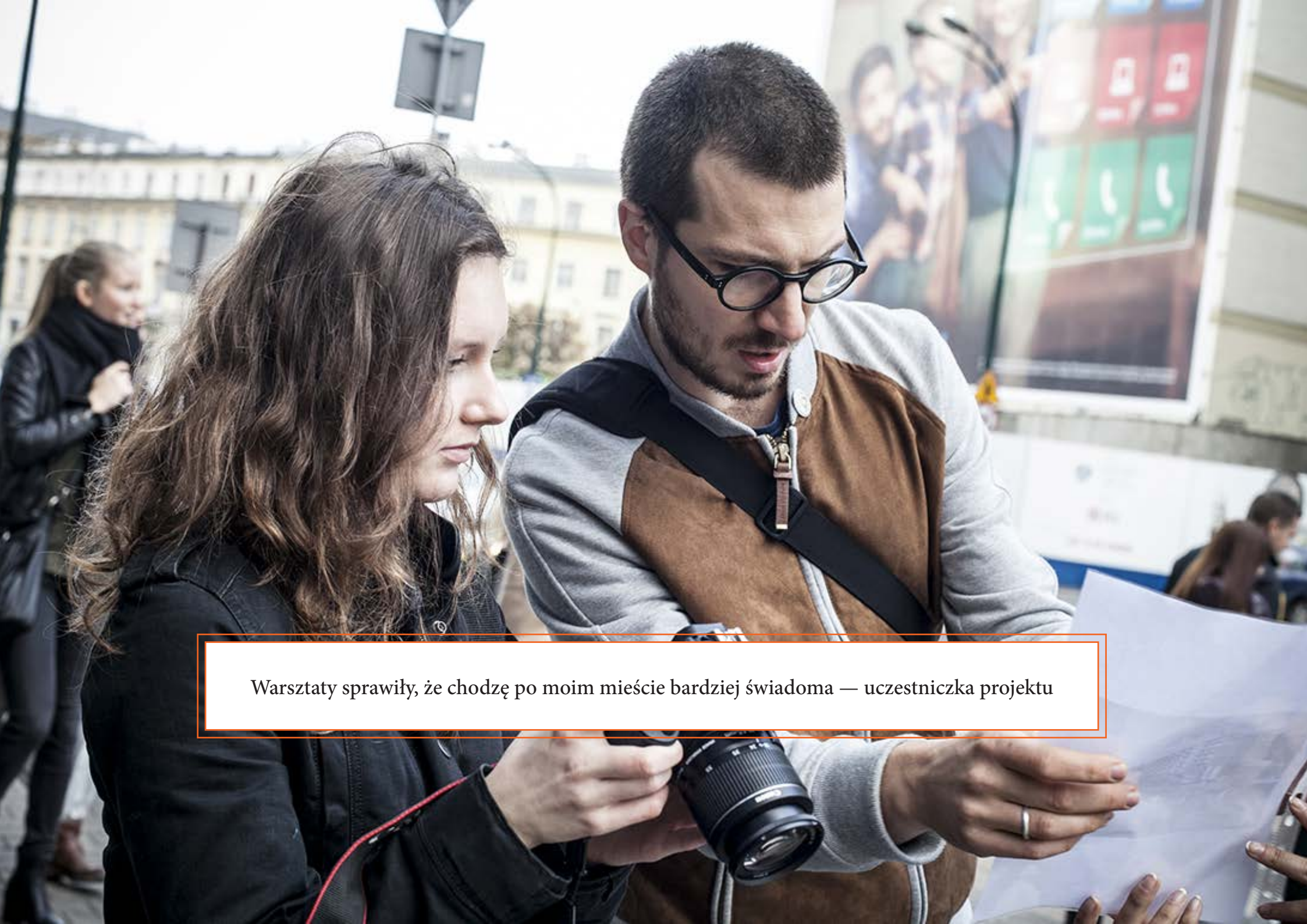
Fundacja Ewensa, Miasto Stołeczne Warszawa, Stowarzyszenie Otwarty Jazdów, Warszawskie Centra Lokalne, MiastoPuszcza, Muzeum Woli, Stowarzyszenie Miasto moje a w nim, Narodowe Archiwum Cyfrowe, Warszawskie Centra Lokalne, Akademia Młodego Hakera

sfinansowano ze środków

Fundacja Ewensa, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

koordynacja

Dorota Borodaj

Warsztaty sprawiły, że chodzę po moim mieście bardziej świadoma — uczestniczka projektu

Miasto Wspólna Sprawa

- ✓ aktywizm miejski
- ✓ partnerstwo lokalne
- ✓ sieciowanie organizacji
- ✓ sieciowanie różnych grup interesu
- ✓ tworzenie sieci społecznych
- ✓ współpraca ze społecznością lokalną
- ✓ wymiana wiedzy
- ✓ wzmocnienie postaw obywatelskich
- ✓ współpraca międzynarodowa

co? Troska o dobra wspólne przy użyciu demokratycznych metod. Miasto Wspólna Sprawa to nieformalna koalicja inicjatyw miejskich. Działa jako sieć wsparcia, forum wymiany doświadczeń, a także sfera bliższej współpracy i wspólnego działania na poziomie ogólnomiejskim. Kampania „Miasto Wspólna Sprawa” była jednym z czterech równoczesnych, międzynarodowych działań realizowanych w ramach projektu Radical Democracy: Reclaiming the Commons.

dlaczego? Wierzymy, że wspierając wzajemnie swoje działania, dzieląc się wiedzą i doświadczeniami, dodając sobie otuchy w trudnych momentach, możemy osiągnąć więcej niż w pojedynkę. Kampania miała dwa cele: nagłośnienie działań dwóch inicjatyw mieszkańców: Otwartego Jazdowa oraz Projekt Ursus Zakłady i stworzenie koalicji miejskich, lokalnych inicjatyw pod nazwą: Miasto Wspólna Sprawa. Pomysł stworzenia koalicji odpowiadał na podstawowy problem braku komunikacji między powstającymi w różnych miejscach miasta lokalnymi inicjatywami.

jak? Nasze działania realizowaliśmy przez projekcje filmów prezentujących zaangażowane grupy mieszkańców z całej Europy po których odbywały się dyskusje. Powstały filmy o dwóch inicjatywach (Otwarty Jazdów i Inicjatywa Osiedle Przyjaźń), dzięki którym historia miejsc i działań społeczności może być i jest

rozpoznawana szerzej. Zorganizowaliśmy I Forum Mieszkanek i Mieszkańców w Warszawie. Dzięki tym działaniom udało nam się zainicjować powstanie koalicji, która zaznaczała swoje stanowisko w bieżących sprawach dotyczących poszczególnych inicjatyw jak i sprawach ogólnomiejskich. Forum Mieszkanek i Mieszkańców było pierwszą okazją do zaprezentowania dorobku sąsiedzkich, oddolnych, często niedostrzeganych inicjatyw. Zapewniło możliwość spotkania, sieciowania, była to okazja do omówienia dostępnych narzędzi partycypacji, dobrych praktyk, sposobów wpływania na władze samorządowe.

gdzie?

Warszawa. Projekt był międzynarodowy i jego wyniki były prezentowane w Parlamencie Europejskim.

czas realizacji

listopad 2014 - maj 2015

partnerzy

Otwarty Jazdów, Projekt Ursus (Zakłady)

sfinansowano ze środków

European Cultural Foundation

koordynacja

Iza Kaszńska

miastowspolnaspawa.tumblr.com

MIASTO WSPÓLNA SPRAWA

CELE

DZIAŁANIA

trwała integracja i stworzenie silnej grupy mieszkańców

włączanie kolejnych mieszkańców, pomoc pączkującym inicjatywom, tworzenie etosu wokół postawy zaangażowanego, czujnego i wrażliwego mieszkańca

wymiana doświadczeń
wymiana informacji

wspólna komunikacja zewnętrzna (kontakty z mediami)

wzajemne wsparcie w podpisywaniu petycji, zbieraniu podpisów, pisaniu uwag itd.

uwzględnianie sztuki i kryteriów estetycznych w tworzeniu przestrzeni, promowanie udziału społecznego w ich kształtowaniu (np. akcja 1% na sztukę w inwestycjach publicznych, plebiscytywe rozstrzyganie konkursów architektonicznych)

akcja „urzędy wychodzą do mieszkańców” - estetyczne słupy ogłoszeniowe/skrzynki urzędów dzielnic

wsparcie planów dla

akcja „rowerzyści/piesi dla kierowców”

organizowanie kompleksowych kampanii - wypracowywanie wspólnych stanowisk w bieżących sprawach • niestampowe akcje medialne • koordynacja działań względem władz Warszawy (monitorowanie uchwał, spotkania z urzędnikami itp.)

określenie jakie zmiany w przepisach i praktyce są konieczne, aby mieszkańcy mogli mieć większy udział w decydowaniu o mieście

opracowanie nowych standardów konsultacji społecznych, w tym wymogu respektowania wyników konsultacji społecznych

opracowanie nowych standardów udziału mieszkańców w procesie planowania przestrzennego

działania interwencyjne - wypracowanie zgłoszeń od mieszkańców (stworzenie miejskiej listy zadań)

Bardzo się cieszę, że powstało Forum Mieszkanek i Mieszkańców i taka inicjatywa jak Wspólna prawa. To pierwsze oddolne miejskie poruszenie, które koncentruje się na tym, żeby myśleć o mieście jako o czymś co jest wspólne, za co jesteśmy odpowiedzialni
— Joanna Erbel, Kongres Ruchów miejskich, Otwarty Jazdów

Archipelag Pokoleń

- ✓ aktywność społeczna osób dojrzałych
- ✓ aktywna emerytura
- ✓ budowanie strategii instytucji kultury
- ✓ dzielenie się wiedzą
- ✓ nowoczesne instytucje kultury
- ✓ podnoszenie kompetencji kadr
- ✓ poszerzanie oferty edukacyjno-kulturalnej instytucji
- ✓ przekazywanie narzędzi
- ✓ przełamywanie stereotypów związanych z wiekiem
- ✓ przyciąganie nowych grup odbiorców
- ✓ wolontariat w kulturze
- ✓ współpraca międzypokoleniowa

co? Archipelag Pokoleń jest przestrzenią do rozwoju i działania osób 55+. To aktywne zaangażowanie osób dojrzałych w działalność instytucji kultury oraz wypracowanie rozwiązań uwzględniających potrzeby tej grupy odbiorców. To również cykl seminariów, warsztatów, wizyt w organizacjach, dyskusji międzypokoleniowych i możliwość realizowania własnych działań społeczno-kulturalnych.

dlaczego? Współcześni Seniorzy to osoby, które szukają dla siebie nowej formuły działań, chcą mieć kontakt z ludźmi w różnym wieku, nie chcą zamykać swej aktywności jedynie w gronie rówieśników. Często przeszkodą w dialogu między pokoleniami jest poczucie, że młodzi i starsi mówią „innym językiem”. Zmiany zachodzące we współczesnym świecie, nowe prądy społeczne i trendy są ważnym zjawiskiem wpływającym na życie codzienne nie tylko młodych, ale i dojrzałych już osób. Archipelag Pokoleń wspiera współpracę międzypokoleniową, postawę twórczą i aktywną wśród osób 50+ oraz zaangażowanie starszych Warszawiaków w poszerzanie oferty warszawskich instytucji kultury z uwzględnieniem potrzeb i zasobów osób 50+.

jak? Do projektu zaproszone zostały trzy warszawskie instytucje kultury: Muzeum Narodowe, Muzeum Sztuki Nowoczesnej oraz TR Warszawa. Uczestnicy 55+ weszli

w strukturę organizacji jako wolontariusze, przeprowadzili diagnozy pod kątem dostępności i oferty dla osób starszych i zrealizowali w instytucjach wymyślone przez siebie wydarzenia kulturalne wykorzystując tzw. podejście partycypacyjne oraz metodę human centred design.

W ramach przygotowań do wydarzeń odbyły się spotkania z kuratorami, edukatorami oraz innymi pracownikami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie i program instytucji. Uczestnicy mogli zapoznać się z nowoczesnymi metodami zarządzania w kulturze oraz produkcją wydarzeń kulturalnych, od pomysłu do realizacji.

gdzie?

Warszawa

czas realizacji

kwiecień-grudzień 2015

partnerzy

Muzeum Sztuki Nowoczesnej, teatr TR Warszawa, Muzeum Narodowe w Warszawie

sfinansowano ze środków

M. St. Warszawa

koordynacja

Magda Fryze-Seroka

Mogliśmy poznać jak funkcjonuje instytucja od środka, zobaczyć jak tworzyć wydarzenia kulturalne.

Kreatywne Kawiarenki dla Bibliotek

- ✓ budowanie strategii instytucji kultury
- ✓ dzielenie się wiedzą,
- ✓ integracja zespołu
- ✓ nowoczesne instytucje kultury
- ✓ partnerstwo lokalne
- ✓ podnoszenie kompetencji kadr
- ✓ poszerzanie oferty edukacyjno-kulturalnej instytucji
- ✓ przekazywanie narzędzi
- ✓ przyciąganie nowych grup odbiorców
- ✓ wolontariat w kulturze
- ✓ współpraca ze społecznością lokalną,

co? W ramach projektu współpracowaliśmy z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego przy programie „Biblioteczne inkubatory innowacji społecznych”. W 14 wybranych bibliotekach, w których powstały Strefy Innowacji realizowaliśmy projekt „Kreatywne Kawiarenki dla bibliotek”.

Głównym celem Kawiarenek była pomoc w nawiązaniu twórczego dialogu mieszkańców i bibliotekarzy, nasze działania rozszerzyły się o dialog społeczny, w ramach, którego pomogliśmy budować partnerstwa społeczne, sieciować organizacje pozarządowe i instytucje oraz rozwiązywać lokalne problemy społeczne takie, jak wykluczenie społeczne jednej z grup mieszkańców.

dlaczego? Przekazaliśmy bibliotekom narzędzia służące do otwierania się na społeczność lokalną i współtworzenia przestrzeni twórczej dla mieszkańców.

jak? Kreatywne Kawiarenki umożliwiły bibliotekarzom wykorzystanie w praktyce wiedzy zdobytej podczas innych działań w ramach Stref Innowacji (szkoleń, warsztatów, coachingu) realizowanych przez FRSI. Ich zadaniem było stworzenie przestrzeni/formuły działania, w której biblioteka realizuje pomysły mieszkańców. Kreatywne Kawiarenki zostały też wykorzystane jako przestrzeń edukacji dla zespołów bibliotek oraz budowania

partnerstw społecznych wokół bibliotek. W ramach naszych działań zrealizowaliśmy spotkania coachingowe dla opiekunek Stref Innowacji - 4 trenerek, które wspierały biblioteki w przeprowadzaniu działań. Spotkania dotyczyły sposobu diagnozowania potrzeb bibliotek.

gdzie?

Nowy Tomyśl, Sopot, Krotoszyn, Sępólno Krajeńskie, Głogów, Krosno, Dąbrowa Górnicza, Słupsk, Morąg, Gołdap, Wołomin, Przasnysz, Łapy, Jasło

czas realizacji

marzec 2015 - grudzień 2015

partnerzy

Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego

sfinansowano ze środków

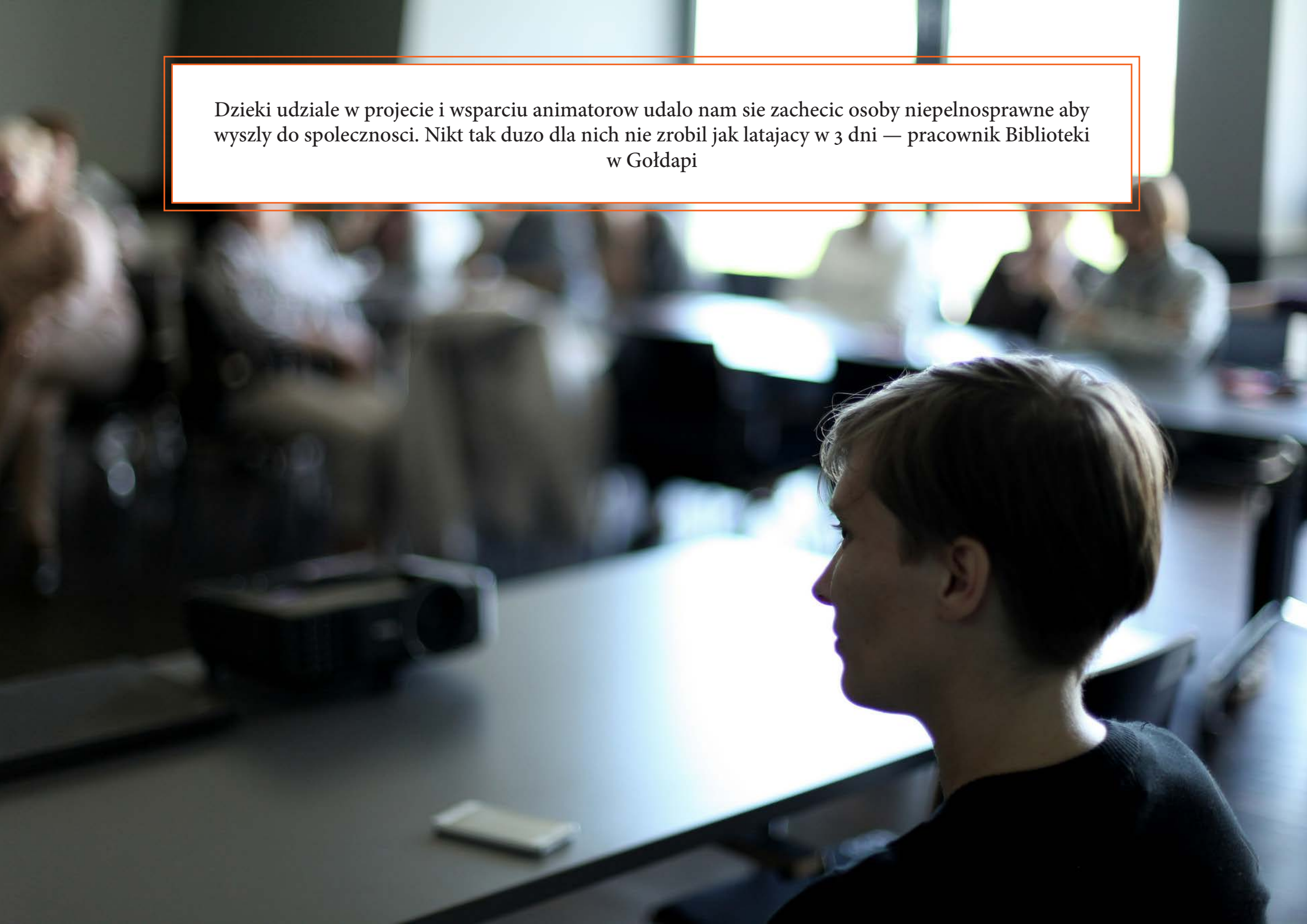
W ramach projektu „Biblioteczne inkubatory innowacji społecznych” programu „Wspieranie Programu Rozwoju Bibliotek 2015” finansowanego w ramach umowy dotacji nr B133/2013/PLN zawartej pomiędzy Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności a Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego

koordynacja

Eliza Gryszko

Dzięki udziałowi w projekcie i wsparciu animatorów udało nam się zachęcić osoby niepełnosprawne aby wyszły do społeczności. Nikt tak dużo dla nich nie zrobił jak latający w 3 dni — pracownik Biblioteki w Gołdapi

Orlik Lab. Kulturalne Interwencje na Orlikach.

- ✓ aktywizacja młodzieży
- ✓ budowanie oddolnej oferty kulturalnej
- ✓ dzielenie się wiedzą
- ✓ nieformalna edukacja animatorów kultury
- ✓ współpraca ze społecznością lokalną,
- ✓ partnerstwo lokalne
- ✓ przekazywanie narzędzi
- ✓ przyciąganie nowych grup odbiorców
- ✓ tworzenie sieci społecznych
- ✓ wsparcie młodych twórców
- ✓ wspieranie lokalnych liderów
- ✓ łączenie nieoczywistych obszarów

co? W Oławie i w Dąbrowie nad Czarną wykorzystywaliśmy infrastrukturę sportową do stworzenia przestrzeni działań kulturalnych i animacyjnych angażujących młodzież skupioną wokół boisk.

dłaczego? Łączymy sport i kulturę, wskazujemy na kulturo-twórczą rolę miejsc przeznaczonych do uprawiania sportu - orlików. Chcemy dotrzeć do nowych grup odbiorców w miejscach gdzie mamy do czynienia z deficytem uczestnictwa w kulturze. Zależało nam aby zaktywizować młodzież i zaangażować ją w działania, ale też postawiliśmy na rozwój animatorów orlików i podnoszenie ich kompetencji, Chcemy wypracować wśród samorządowców nowy sposób myślenia o działaniach kulturalnych i sportowych.

jak? Zrealizowaliśmy dwa projekty artystyczne z młodzieżą: spektakl taneczny i klip hiphopowy. Pracowaliśmy z liderem Orlika lokalnym animatorem, którego w działaniach wspierali artyści i animatorzy z sieci latających. Orlik Lab stał się okazją do wzmocnienia pozycji animatorów orlików do rangi lokalnego lidera, ujawnienia i rozwijania talentów młodzieży (taneczne, muzyczne, filmowe); współpracy z władzami i zbudowania partnerstwa społecznego wokół orlików.

gdzie?

Dąbrowa nad Czarną, Oława

czas realizacji

czerwiec - listopad 2015

partnerzy

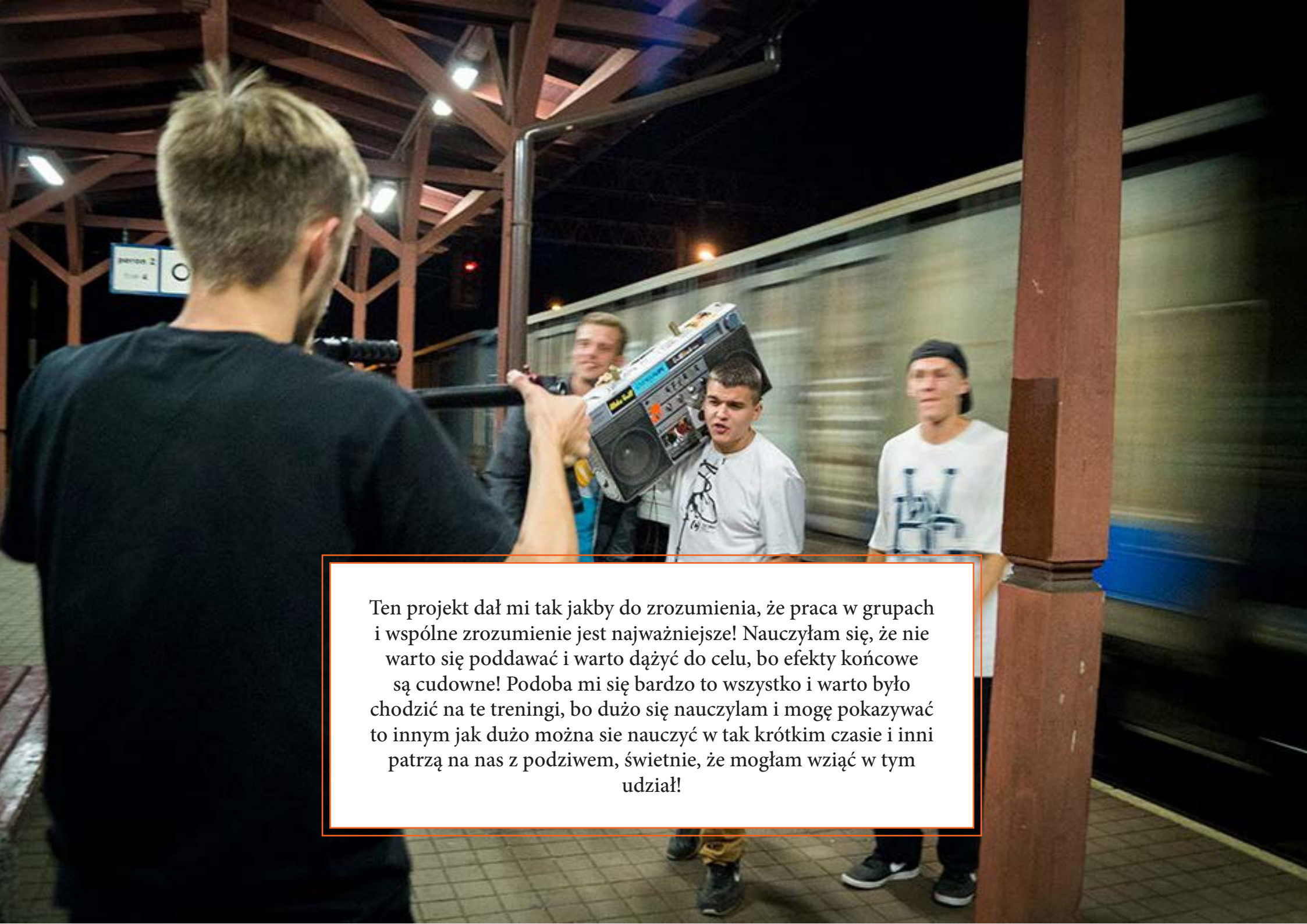
Fundacja Rozwoju Kultury Fizycznej, Fundacja łączy nas sport z Oławy, Urząd Miasta Oława

sfinansowano ze środków

Narodowe Centrum Kultury

koordynacja

Eliza Gryszko

Ten projekt dał mi tak jakby do zrozumienia, że praca w grupach i wspólne zrozumienie jest najważniejsze! Nauczyłam się, że nie warto się poddawać i warto dążyć do celu, bo efekty końcowe są cudowne! Podoba mi się bardzo to wszystko i warto było chodzić na te treningi, bo dużo się nauczyłam i mogę pokazywać to innym jak dużo można się nauczyć w tak krótkim czasie i inni patrzą na nas z podziwem, świetnie, że mogłam wziąć w tym udział!

Polis(h) Photo Lab

- ✓ współpraca międzynarodowa,
- ✓ wsparcie młodych twórców
- ✓ promowanie młodej fotografii dokumentalnej
- ✓ promowanie nurtu DIY

co? „Polis(h) Photo Lab” to warsztaty i przegląd projektów fotograficznych - prezentacja na Białorusi osiągnięć młodej polskiej fotografii i unikalna propozycja dla twórców i mieszkańców Witebska oraz obwodu witebskiego zainteresowanych sztukami wizualnymi, a także dokumentowaniem rzeczywistości społecznej miasta (współczesnego polis).

dłaczego? Naszym zamiarem jest uwrażliwienie uczestników i odbiorców na rolę fotografii we wspieraniu przemian społecznych. Fotografia ze względu na swoją powszechność jest bardzo demokratycznym medium. Jej swobodny obieg np. w Internecie może przyczynić się do formowania opinii publicznej na dany temat.

Realizacja projektu fotograficznego od pomysłu do realizacji ma też silny wymiar edukacyjny - uczy wolności wypowiedzi. Publiczna prezentacja prac będzie dla uczestników okazją do zabrania głosu w ważnej kwestii i zainicjowania dyskusji.

jak? Umożliwiamy młodym polskim fotografom szansy zaprezentowania za granicą swojego dotychczasowego dorobku oraz stwarzamy szansę na nawiązanie dialogu pomiędzy twórcami polskimi i białoruskimi, tak, aby mogli wymienić się wiedzą, doświadczeniami

i inspiracjami. Promujemy sztukę jako narzędzia społecznej zmiany - fotografii, która może dokumentować, ale także komentować i determinować rzeczywistość.

W ramach projektu wspieramy twórcze spotkanie 6 tandemów polskich i białoruskich fotografów społecznych, którzy wspólnie w międzynarodowych duetach przygotowują reportaże fotograficzne.

gdzie?

Warszawa, Witebsk

czas realizacji

od września 2015 (projekt trwa)

partnerzy

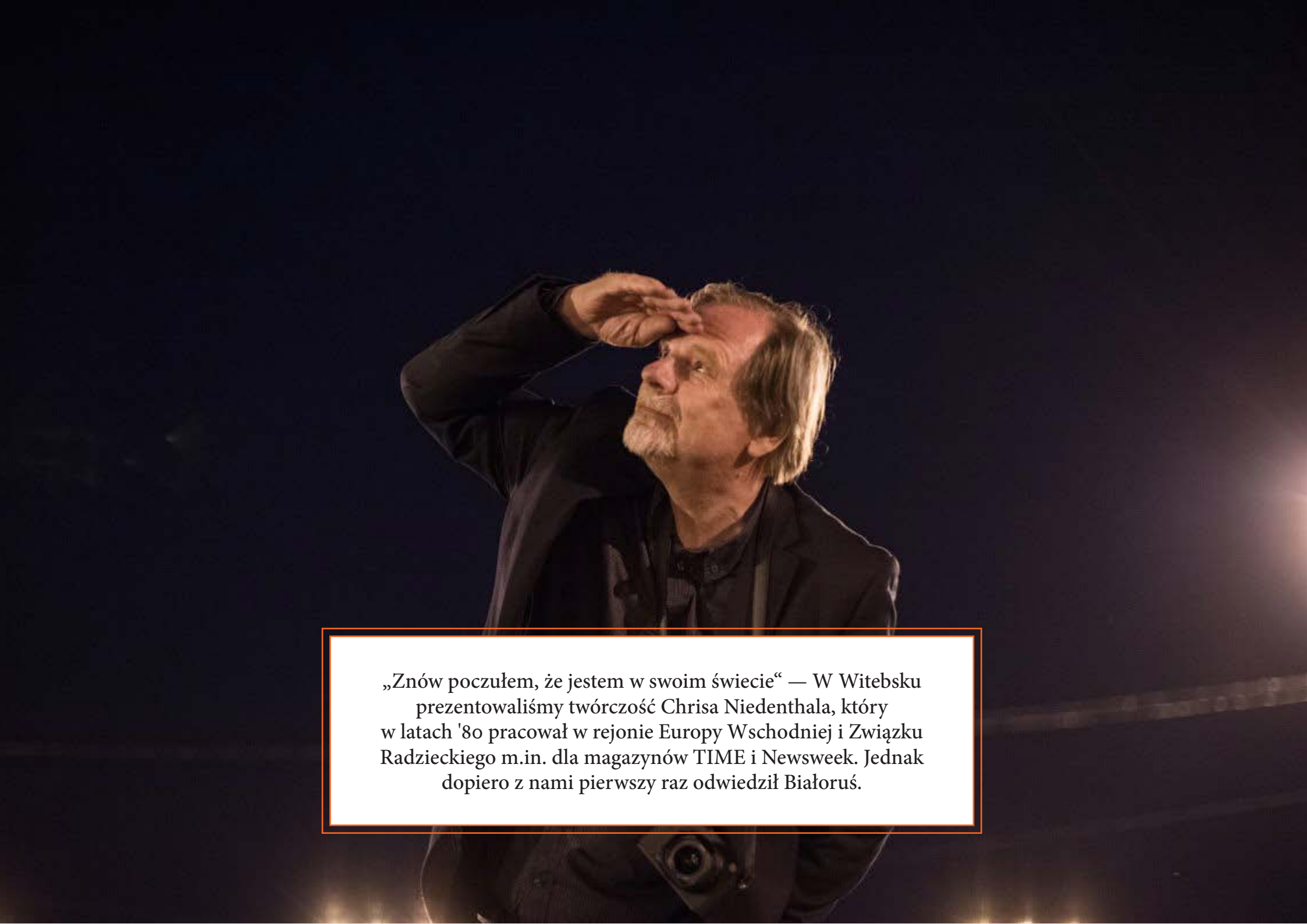
Stowarzyszenie Vitebsk4Me z Witebska, międzynarodowy kolektyw fotoreporterów Sputnik Photos

sfinansowano ze środków

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, m.st. Warszawa, Fundacja Edukacja dla Demokracji w ramach programu RITA - Przemiany w Regionie, finansowanego przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności

koordynacja

Dominik Mosiczuk

„Znów poczułem, że jestem w swoim świecie“ — W Witebsku prezentowaliśmy twórczość Chrisa Niedenthala, który w latach '80 pracował w rejonie Europy Wschodniej i Związku Radzieckiego m.in. dla magazynów TIME i Newsweek. Jednak dopiero z nami pierwszy raz odwiedził Białoruś.

Uniwersytety Trzeciego Wieku dla społeczności

- ✓ aktywność społeczna osób dojrzałych
- ✓ dzielenie się wiedzą
- ✓ integracja zespołu
- ✓ przełamywanie stereotypów związanych z wiekiem
- ✓ tworzenie sieci społecznych
- ✓ wolontariat w kulturze
- ✓ współpraca ze społecznością lokalną
- ✓ wzmacnianie współpracy

co? „Projekt „UTW dla społeczności” realizowany jest od 2013 r. w ramach programu PAFW „UTW-Seniorzy w akcji”, a jego celem jest wsparcie merytoryczne UTW, które chcą aktywnie działać na rzecz swoich społeczności lokalnych, zwłaszcza w oparciu o wolontariat. W każdej edycji bierze udział 10 UTW.

dlaczego? Projekt „UTW dla społeczności” powstał z chęci wpisania idei współpracy ze społecznością lokalną w strukturę Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Podejmowane działania wzmacniają głos osób starszych oraz przyczyniają się do budowy pozytywnego obrazu starości i wizerunku seniorów jako aktywnych członków społeczeństwa. Wśród działań, jakim poświęcają się słuchacze UTW są inicjatywy rzecznicze, integracyjne, opiekuńcze i obywatelskie.

jak? „UTW dla społeczności” to projekt, w którym oferujemy UTW wszechstronne wsparcie w uruchomieniu bądź rozwoju grup wolontariatu i działań społecznych poprzez cykl warsztatów, wizyty studyjne, mikrogranty, pomoc animatorów oraz przekazywanie materiałów szkoleniowych i promocyjnych.

gdzie?

Bydgoszcz, Bytom, Chodzież, Ciechocinek, Dąbrowa Górnicza, Gniezno, Nowy Targ

czas realizacji

wrzesień 2015 - czerwiec 2016

partnerzy

W II edycji uczestnikami-partnerami projektu były grupy inicjatywne z UTW w: Bydgoszczy, Bytomiu, Chodzieży, Ciechocinku, Dąbrowie Górniczej, Gnieźnie, Nowym Targu, Stalowej Woli, Szczecinie i Tychach

sfinansowano ze środków

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

koordynacja

Dominik Mosiczuk

Dzięki projektowi mogę wymienić się doświadczeniami i pomysłami z innymi wolontariuszami. Podpatrzeć i przyswoić odmienne od mojego style pracy. Zdobyć nowe umiejętności, a nade wszystko poznać ludzi pozytywnie zakreconych. Bliższa znajomość z nimi daje nam energię i motywuje do dalszej pracy i własnego rozwoju — uczestniczka

Zoom na domy kultury. Mołdawia

- ✓ budowanie strategii instytucji kultury
- ✓ dzielenie się wiedzą
- ✓ nowoczesne instytucje kultury
- ✓ partnerstwo lokalne
- ✓ przekazywanie narzędzi
- ✓ współpraca międzynarodowa
- ✓ wspieranie lokalnych liderów

co? Ideą projektu “ZOOM na domy kultury. Mołdawia” jest przeniesienie nad Dniestr najlepszych polskich praktyk i doświadczeń związanych z uspołecznianiem domów kultury i tworzeniem ich nowej roli w obliczu przemian gospodarczych oraz ustrojowych.

dlaczego? Domy kultury mogą być ważnymi miejscami w lokalnej społeczności, tętnić życiem i zapraszać mieszkańców do wspólnych działań. Nie zawsze jednak tak się dzieje. Często kojarzą się z ponurymi, pustymi gmachami, a na co dzień zmagają się z trudnymi warunkami finansowymi czy małą liczbą pracowników. Podobne problemy przeżywała w okresie transformacji Polska. Z doświadczenia wiemy, że pomysłowość i zaangażowanie osób, które pragną zmieniać własne otoczenie pomaga pokonać wiele barier. Dzięki takim osobom, dziś nawet w małych miejscowościach w Polsce mieszkańcy z chęcią angażują się i współtworzą ciekawe inicjatywy kulturalne.

Często ośrodkiem ich aktywności stają się lokalny dom kultury. W ramach projektu chcemy znaleźć i wyszkolić w Mołdawii grupę zainteresowanych osób, które będą wspierać społeczno-kulturalne działania zarówno w społecznościach, jak i w lokalnych instytucjach kultury. Wierzymy, że zmiana lokalnej kultury zaczyna się od ludzi.

jak? Pracujemy nad zbudowaniem w Mołdawii innowacyjnej sieci Animatorów Kultury, czyli osób, które w twórczy sposób pobudzają do aktywności lokalne społeczności i wspierają w działaniach domy kultury i podobne instytucje. Sieć oparta będzie na modelu polskiej sieci Latających Animatorów Kultury, prowadzonej przez Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”.

gdzie?

Mołdawia

czas realizacji

wrzesień 2015 - październik 2016

partnerzy

Stowarzyszenie Centrum Polityk Kulturalnych z Kiszyniowa. Centrum Informacyjne dla Władz Lokalnych w Mołdawii (prowadzone przez Fundację Solidarności Międzynarodowej).

sfinansowano ze środków

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Fundacja Edukacja dla Demokracji w ramach programu RITA – Przemiany w Regionie, finansowanego przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności

koordynacja

Dominik Mosiczuk

moldawia.zoomnadomykultury.pl

Powołanie sieci Animatorów Kultury w Mołdawii to niesamowity pomysł. Chodzi o to, żeby ludzie pracowali z pasją, odnajdywali się i znajdowali satysfakcje w swoich działaniach. Wizyta studyjna tu w Warszawie, wszystkie spotkania z ludźmi kultury były dla nas bardzo inspirujące. Teraz myślę, że do naszych zadań po powrocie będzie przybliżenie pracownikom domów kultury sposobów i narzędzi animacyjnych
—Feodosia Bunescu-Primarka rej. Florești, wieś Bährinești i lokalna aktywistka.

Archipelag Pokoleń. Kurs praktyk międzypokoleniowych dla animatorów i edukatorów

- ✓ wymiana wiedzy
- ✓ sieciowanie organizacji
- ✓ wsparcie lokalnych inicjatyw
- ✓ podnoszenie kompetencji kadr
- ✓ współpraca międzynarodowa
- ✓ współpraca międzypokoleniowa

co? Wsparcie kompetencji kadr pracujących z osobami starszymi i grupami międzypokoleniowymi w Polsce, Niemczech i Wielkiej Brytanii poprzez rozwijanie międzynarodowego, certyfikowanego kursu on-line oraz wspólne wypracowanie materiałów dydaktycznych: dobrych praktyk i zbioru scenariuszy działań.

dlaczego? Od lat pracujemy z osobami starszymi i grupami międzypokoleniowymi. Pragniemy dzielić się doświadczeniem i przekazywać wypracowane przez nas metody pracy osobom zainteresowanym rozwijaniem się w tym obszarze. Działania skierowane są do kadr organizacji partnerskich, współpracujących sieci trenerów, animatorów i ekspertów. Istotną grupą uczestników będą osoby 60+, jako animatorzy i eksperci od potrzeb tej grupy wiekowej.

jak? Działania obejmują pracę nad wypracowaniem kursu i publikacji metodycznych oraz partnerskie uczenie się organizacji, oparte na serii krótkich programów szkoleniowych, cyklu spotkań projektowych dla kadry edukacji dorosłych oraz w wirtualnych przestrzeniach współpracy. Ich zwieńczeniem będzie szereg wydarzeń upowszechniających rezultaty w formie warsztatów organizowanych w każdym z trzech krajów.

gdzie?

Polska, Niemcy, Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Płn.

czas realizacji

wrzesień 2015 - wrzesień 2017

partnerzy

Linking Generations Northern Ireland -Beth Johnson Foundation (UK), Kreisau-Initiative (Niemcy)

sfinansowano ze środków

Erasmus+

koordynacja

Dominik Mosaiczuk

Działania seniorskie i międzypokoleniowe realizujemy od 8 lat. Nareszcie, zysaliśmy przestrzeń do wymiany doświadczeń i wspólnej pracy z innymi organizacjami z Europy — Beata Tokarz-Kamińska

Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e”

ul. Mokotowska 55 m. 50
00-542 Warszawa

godziny otwarcia biura: 10:00 - 17:00, pon. - pt.

tel: (22) 22 43 490 (22) 22 43 592, (22) 396 55 16, (22) 396 55 19

fax: (22) 627 46 41

e-mail: biuro@e.org.pl

NIP: 529-16-47-110

REGON: 017475000

towarzystwo
inicjatyw
twórczych

Pomóż nam zmieniać świat na trochę lepszy!

Przekaż 1% Twojego podatku.

Wpisz nasz numer KRS **0000084092**
do swojego PITu.

Przekaż **darowiznę** na nasze konto:
Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e”
271440110100000000014751077